

KESTÄVÄ KEHITYS

KESTÄVÄ KEHITYS NUORISSA KOTKISSA TYÖKIRJA

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	3
2. PERUSTIETOA KESTÄVÄSTÄ KEHITYKSESTÄ	4
2.1 Ekologinen kestävyys.....	5
2.2 Taloudellinen kestävyys.....	5
2.2.1 Ekologinen jalanjälki	6
2.3 Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys.....	6
2.3.1 Kulttuurinen kestävä kehitys.....	7
2.3.2 Sosiaalinen kestävä kehitys.....	7
2.4 Yhteenvedotaulukko.....	8
3. KEKE-TYÖSKENTELYN TAVOITTEET	9
4. KEKE KOTKATOIMINNASSA	11
4.1 Varainhankinta	11
4.2 Kerhot	12
4.3 Paikalliset leirit ja retket	13
4.4 Kokoukset.....	13
4.5 Tapahtumat (isot tapahtumat)	14
4.6. Kansainvälinen toiminta	15
5. LÄHTEET JA KATTAVAMPI LINKKILISTA	17
5.1. Vinkkejä ja linkkejä.....	17
5.2. Lähteet	18
6. LIITTEET	19
Vihreysindeksi	20
Keke-työryhmän vinkit toimintatuokioihin	25

1

Johdanto

Tarve kestävän kehityksen huomioimiseen Nuorten Kotkien toiminnassa nousi esille vuonna 2006 aloitetussa tulevaisuustyöskentelyssä. Tulevaisuustyöskentelyllä haluttiin lisätä erityisesti lasten, nuorten ja myös aikuisten osallisuutta kotkatoiminnassa.

Tulevaisuustyöskentelyn avulla saatiin tietoa jäsenistön todellisista ajatuksista siitä, miltä maailman ja Nuorten Kotkien tulevaisuus näyttää. Tulevaisuustyöskentelyn aikana todettiin, että kestävä kehitys on Nuorille Kotkille jokapäiväistä tekemistä ja se näkyy kaikessa toiminnassamme. Kuitenkin erityisesti lapset ja nuoret ilmaisivat huolensa ympäristön ja ilmaston tilasta ja tulevaisuuden muutoksien vaikutuksista Nuorten Kotkien toimintaan. Tulevaisuustyöskentelyyn osallistuneet olivat huolestuneita myös tasa-arvon toteutumisesta sekä lasten ja nuorten osallistumisen mahdollisuuksista.

Näiden esille nousseiden asioiden pohjalta nähtiin tarve perustaa kestävän kehityksen työryhmä. Työryhmän tehtävä oli miettiä, miten me kaikki Nuorissa Kotkissa voisimme varautua tulevaisuuden haasteisiin ja kuinka voisimme paremmin huomioida kaikki kestävän kehityksen osa-alueet toiminnassamme.

Kestävän kehityksen työryhmän ensimmäisissä kokouksissa syntyi päätös työkirjan tekemisestä kattamaan kestävä kehitys kaikessa kotkatoiminnassa.

Edessäsi on nyt valmis työkirja, joka sisältää perustietoa kestävästä kehityksestä ja sen eri osa-alueista. Työkirjassa käsitellään tavoitteita, tiedottamista ja erilaisia kotkatoiminnan osa-alueita, kuten kerhoja, leirejä, retkiä ja tapahtumia. Työkirjassa annetaan yksinkertaisia toimintaohjeita kestävän kehityksen huomioimiseen. Työkirjan lopusta löytyy myös vinkkejä ja nettilinkkejä.

2

Perustietoa kestävästä kehityksestä

KESTÄVÄ KEHITYS LYHYESTI

Kestävä kehitys on yhteiskunnallista muutosta, jonka tavoite on turvata nykyisille ja tuleville sukupolville yhtä hyvät toimintamahdollisuudet, kuin tällä hetkellä on olemassa. Kestävästä kehityksestä on puhuttu jo pitkään. Suomi on perustanut kestävä kehityksen toimikunnan jo vuonna 1993 ja hyväksynyt kansallisen kestävä kehityksen strategian, jossa määritellään kestävä kehityksen ajatuksen jalkauttamista Suomessa. Laaja-alainen kestävä kehityksen ajattelu on kuitenkin Suomessa vielä melko harvinaista.

Kansainvälisesti kestävä kehityksen teemalla on pidemmät juuret. Gro Harlem Brundtland määritteli kestävä kehityksen jo vuonna 1987 seuraavasti: "Kestävä kehitys on kehitystä, joka tyydyttää nykyhetken tarpeet viemättä tulevilta sukupolvilta mahdollisuutta tyydyttää omat tarpeensa."

Ajatuksena siis on, että jätämme tuleville sukupolville yhtä paljon mahdollisuuksia kuin meillä on ollut, ellei jopa enemmän. Nämä mahdollisuudet voidaan tulkita varallisuudeksi ja vauraudeksi, jota voidaan konkretisoida ja mitata neljän pääomalajin avulla:

1. inhimillinen pääoma (esim. osaaminen, tiede, tutkimus ja kehitys, patentit)
2. fyysinen pääoma (esim. tuotantokoneistot, infrastruktuuri, rakennettu ympäristö)
3. sosiaalinen pääoma (esim. lainsäädäntö, hallinto, sosiaaliset verkostot, luottamus, legitimiteetti)
4. luontopääoma (uusiutuvat ja uusiutumattomat luonnonvarat)

Kestävä kehitys sisältää paitsi ekologisen, myös taloudellisen, kulttuurisen ja sosiaalisen ulottuvuuden. Nämä ulottuvuudet kattavat osaksi samoja asioita ja tukevat toisiaan. Kestävä kehitys ei siis ole vain sitä, että otamme huomioon luonnon tarpeet. Se on myös toisten ihmisten huomioon ottamista ja tasa-arvoiseen elämään pyrkimistä. Kestävä kehityksen ajatuksen mukaan kaikilla

kansoilla ja kulttuureilla on oikeus tasapuoliseen hyvinvointiin ja vaurauteen. Käytännössä olemme vielä hyvin kaukana tästä, sillä maailma on jakautunut vahvasti köyhiin ja rikkaisiin ihmisiin.

Seuraavaksi käsittelemme jokaista kestävän kehityksen neljää eri ulottuvuutta tarkemmin omissa luvuissaan.

2.1 Ekologinen kestävyys

Ekologinen kestävyys tarkoittaa sitä, että toimitaan niin, etteivät luonnon monimuotoisuus tai ekosysteemien toimivuus vaarannu. Keskeisenä ajatuksina ovat ympäristöä vähemmän kuormittavat tuotanto- ja kulutustottumukset, päästöjen rajoittaminen sekä erityisesti uusiutumattomien luonnonvarojen säästäminen.

Ekologisen kestävän kehityksen perusehtona on biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien toimivuuden säilyttäminen. Yhtälailla tärkeää on ihmisen taloudellisen ja aineellisen toiminnan sopeuttaminen pitkällä aikavälillä luonnon kestävyyskykyyn. Toisin sanoen toimitaan niin, ettei kuluteta luonnonvaroja enempää kuin niitä maapallolla oikeasti on, eikä tuhota luontoa ja sen kykyä uusiutua.

Kansallisten toimien lisäksi kansainvälinen yhteistyö on hyvin keskeisessä asemassa pyrittäessä ekologiseen kestävyteen. Me kaikki ihmiset elämme samalla maapallolla ja sen suojeleminen on meidän kaikkien yhteinen asia. Kansojen tulisi yhteistyössä tehdä työtä sen eteen, että tulevillakin sukupolvilla olisi mahdollisuus nauttia luonnosta ja sen antimista, esimerkiksi puhtaasta vedestä ja ilmasta.

Keskeistä ekologisessa kestävyudessa on varovaisuusperiaatteen noudattaminen. Varovaisuusperiaatteella tarkoitetaan sitä, että käytetään luontoa säästäviä toimintamalleja, jo ennen kuin niistä on täysi tieteellinen varmuus. Lisäksi ennen toimiin ryhtymistä pitäisi arvioida riskit, haitat ja kustannukset. Muita tärkeitä periaatteita ovat haittojen synnyn ennalta estäminen ja haittojen torjuminen niiden synty lähteillä. Haittojen kustannukset pitäisi periä niiden aiheuttajalta.

2.2 Taloudellinen kestävyys

Taloudellinen kestävyys on tasapainoista kasvua, jossa luonnonvaroja käytetään säästävaisesti ja tasapuolisesti. Taloudellinen kestävyys tarkoittaa siis sitä, että elinkeinoelämä huomioi sopusoinnun luonnon kanssa. Se voi ilmetä luonnosta otettujen raaka-aineiden tehokkaana hyväksikäyttönä, tuotantoprosessin energiatehokkuutena ja tuotteen kierrätettävyytenä tai näkyä tuotteen pitkänä käyttöikänä ja ajattomuutena.

Taloudellinen kestävyys edellyttää, että tavarat ja palvelut voidaan maailmanlaajuisesti tarjota nykyistä vähemmän ympäristöä rasittaen sekä käyttämällä säästämällä luonnonvaroja ja energiaa. Taloudellinen kestävyys on sisällöltään ja laadultaan tasapainoista kasvua, joka ei perustu pitkällä aikavälillä velkaantumiseen tai varantojen hävittämiseen.

Kestävä talous on edellytys yhteiskunnan keskeisille toiminnoille. Se luo hyvän pohjan kansallisen hyvinvoinnin vaalimiselle ja lisäämiselle. Kestävällä pohjalla oleva talous helpottaa myös tulevien haasteiden kohtaamista, kuten Suomessa väestön ikääntymisestä aiheutuvia kasvavia sosiaaliturva- ja terveysmenoja sekä maailmalla väestönkasvua.

Kestävä talous on sosiaalisen kestävyuden perusta. Sosiaalinen kestävyys vuorostaan lievittää vaikeuksia, joita nopeasti muuttuvassa maailmantaloudessa voi syntyä. Taloudellisen kasvun pitäisi

jakautua kaikille tasapuolisesti niin, ettei synny kuiluja rikkaiden ja köyhien välille. Väestön yhä kasvava määrä aiheuttaa paineita taloudelliselle kasvulle sekä luonnon kantokyvyille. Jos nämä asiat saadaan yhdistettyä tasapainoiseen kehitykseen, on edistytty paljon kestäväen kehityksen tiellä.

Taloudellinen kestävyys tarkoittaa siis taloudellisesti tehokasta ja säästävää toimintaa sekä oikeudenmukaisia kulutusvalintoja ja varojen jakoa. Taloudellista kestävyyttä voidaan arki-käytännöissä toteuttaa mm. luonnonvaroja ja energiaa säästämällä sekä ympäristövastuullisella kuluttamisella.

Taloudelliseen kestävyteen liittyy seuraavan laisia käsitteitä: säästäväisyys, ekotehokkuus, elinkaariajattelu, ekologiset selkäreput, kriittinen kuluttajuus, globaalitalous, tavaroiden jakaminen, lainaaminen ja uusiokäyttö, reilun kaupan tuotteet, globaali oikeudenmukaisuus, ekologinen kestävyys, ylisukupolvinen oikeudenmukaisuus ja kohtuullisuus.

2.2.1 EKOLOGINEN JALANJÄLKI

Ekologisen jalanjäljen käsitteessä yhdistyvät taloudellisen ja ekologisen kestäväen kehityksen ajatukset. Ekologinen jalanjälki kuvaa sitä, kuinka suuri maa- ja vesialue tarvitaan ihmisen tai ihmisryhmän kuluttaman ravinnon, materiaalien ja energian tuottamiseen sekä syntyneiden jätteiden käsittelyyn. WWF:n mukaan ihmiskunnan ekologinen jalanjälki ylittää maapallon kesto-kyvyn jo 50 prosentilla (vuonna 2007). Tämä tarkoittaa sitä, että maapallolta kuluu 1,5 vuotta tuottaakseen luonnonvarat, jotka ihmiskunta käyttää yhdessä vuodessa.

Ekologinen jalanjälki ilmaistaankin havainnollisuuden vuoksi usein ”maapalloissa”, jolloin yksi maapallo vastaa maailman biokapasiteettia kyseisenä vuonna. Voidaan esimerkiksi laskea, miten monta maapalloa tarvittaisiin, jos kaikki maailman ihmiset eläisivät kuten suomalaiset. Vuonna 2003 maapallon biokapasiteetiksi arvioitiin 11,2 miljardia hehtaaria. Helmikuussa 2006 maailman väkiluku oli 6,5 miljardia. Tällä väestömäärällä tarvittaisiin noin 4,5 maapalloa tyydyttämään ihmiskunnan tarpeet, jos kaikkien ekologinen jalanjälki olisi yhtä suuri kuin suomalaisten.

2.3 Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys

Kestäväen kehityksen kolmannessa ja neljännessä osa-alueessa on kyse siitä, että ihmisarvosta huolehditaan esimerkiksi tasa-arvoa, oikeudenmukaisuutta ja solidaarisuutta vaalimalla. Olennaista sosiaalisessa ja kulttuurisessa kestävässä kehityksessä on yksilöajattelun sijasta yhteisöllisyys, joka ehkäisee syrjäytymistä. Jokaisen yhteisön jäsenen on tunnettava kuuluvansa yhteisöön ja voivansa vaikuttaa sen päätöksentekoon.

Sosiaalisessa ja kulttuurisessa kestävydessä keskeisenä kysymyksenä on taata hyvinvoinnin edellytysten siirtyminen sukupolvelta toiselle. Yhä jatkuva väestönkasvu, köyhyys, ruoka- ja terveydenhuolto, sukupuolten välinen tasa-arvo sekä koulutuksen järjestäminen ovat maailmanlaajuisia sosiaalisen kestävyden haasteita, joilla on merkittäviä vaikutuksia ekologiseen ja taloudelliseen kestävyteen. Näihin haasteisiin vastaaminen vaatii suuria ponnistuksia sekä yksittäisiltä valtioilta että kansainväliseltä yhteisöltä.

Sosiaaliseen kestäväen kehitykseen vaikuttaa olennaisesti se, kuinka taloudellinen ja muu yhteiskunnan kehitys edistää maan asukkaiden hyvinvointia. Kansalaisten perushyvinvointi on yksi tärkeä edellytys ekologisen kestävyden edistämiseksi ja sen yhteiskunnalliselle hyväksyttävyydelle.

Sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyden sisällöt eivät ole uusia, vaan perinteisesti niitä on opetettu mm. kehitys-, ihmisoikeus-, rauha-, tasa-arvo-, suvaitsevaisuus- ja kulttuurikasvatuksen nimillä.

Sosiaaliseen ja kulttuuriseen kestävyteen liittyy seuraavan laisia käsitteitä: ihmisoikeudet, kehityskysymykset, sosiologiset ja kulttuuriset syy- ja seuraussuhteet, vähemmistökysymykset, eri kulttuurit ja kulttuuriperintö, viihtyisyys, ihmissuhteet, turvallisuus, tapakasvatus, perinteet, avoimuus, osallisuus, tasa-arvo, demokratia, oikeudenmukaisuus, globaali kansalaisuus, monikulttuurisuus, toisten kunnioittaminen ja antirasismi.

2.3.1 KULTTUURINEN KESTÄVÄ KEHITYS

Kulttuurin ja kestävä kehityksen suhde on ehkä se harvimminkin huomioitu ja vaikeimmin ymmärrettävä teema kestävä kehityksen osa-alueista. Kestävä kehityksen mukainen kulttuuri parantaa ihmisten ja alueiden hyvinvointia sekä mahdollistaa kulttuurien kirjjon säilymisen ja kehittymisen sukupolvesta toiseen.

Toisaalta kestävä kulttuuri elää ja muuttuu, kun ihmiset ja kansat ovat vuorovaikutuksessa keskenään, ja täten se tarjoaa mahdollisuuden eettisen ymmärryksen kasvulle. Kestävässä kulttuurissa hyväksytään ihmisten erilaisuus ja kunnioitetaan jokaisen oikeuksia, myös luonnon ja eläinten.

Kulttuuri on monitahoinen käsite: siihen kuuluu niin aineellisia kuin henkisiäkin asioita. Erään määritelmän mukaan kulttuuriin kuuluu kaikki ihmisen toiminta.

Kulttuuriperintöopetuksen tavoite on rakentaa kulttuuri-identiteettiä, jonka merkitys on yhä tärkeämpää yhdentyvässä Euroopassa ja maailmassa. Vahva kulttuuri-identiteetti voimistaa yksilön itsetuntoa ja suvaitsevaisuutta; suvaitsemattomuus johtuu pitkälti itsetunnon heikkoudesta tai puutteesta. On tärkeää oppia tuntemaan ja arvostamaan omaa kulttuuriperintöä ja oppia näkemään oma sukupolvi aikaisempien sukupolvien elämäntavan jatkajana ja kehittäjänä.

Omaan ja vieraisiin kulttuureihin tutustuminen onkin kulttuurisen kestävä kehityksen tärkein tavoite. Kulttuurien tunteminen ja niiden moninaisuuden kunnioitus ovat kestävä kehitykseen sitoutumisen edellytyksiä. On tärkeää oppia ymmärtämään, miten omalla käyttäytymisellä ja paikallisella toiminnalla voi olla vaikutusta koko maapallon ympäristöön ja yhteiskunnallisiin asioihin.

2.3.2 SOSIAALINEN KESTÄVÄ KEHITYS

Sosiaalinen kestävä kehitys pyrkii poistamaan ihmisten välistä eriarvoisuutta ja turvaamaan jokaiselle riittävän toimeentulon, perusoikeudet ja mahdollisuuden osallistua päätöksentekoon. Keskeistä on ihmisten oikeudenmukainen kohtelu, joka takaa hyvinvoinnin edellytysten siirtymisen sukupolvelta toiselle.

Sosiaalisesti kestävä kehitys turvaa kaikkien ihmisten tasa-arvon ja hyvinvoinnin sekä mahdollisuuden osallistua. Maailmanlaajuisesti sosiaalinen kestävyys edellyttää, että kaikilla on yhtäläiset mahdollisuudet riittävään ravintoon, turvalliseen asumiseen, työhön ja koulutukseen. Tasa-arvo on yksi sosiaalisen kestävyuden ulottuvuus. Tasa-arvo voi olla yksilöiden välistä, alueellista tai sukupolvien välistä.

Sosiaalisella kestävyydellä voidaan tarkoittaa yhteiskunnallista toimintaa, jossa pyritään tasaamaan eri väestöryhmien ja alueiden välisessä hyvinvoinnissa olevia eroja. Se on pitkälti riippuvainen muista kestävä kehityksen ulottuvuuksista.

Suomessa tämän hetkisiä sosiaalisia haasteita ovat esimerkiksi työttömyys, syrjäytyneisyys sekä sosiaalisten erojen kasvu. Maailmanlaajuisia sosiaalisesti kestävä kehityksen ongelmia ovat muun muassa lapsityövoiman käyttö, voimakas väestönkasvu, riistokauppa ja köyhyys.

Valitettavasti maailma on melko kaukana sosiaalisesti kestävästä kehityksestä. Pakkotyö, lapsityö ja epäinhimilliset työskentelyolosuhteet liittyvät yhä useammin tavanomaisiin päivittäisiin käyttämiimme

hyödykkeisiin. Naiset tuottavat puolet maailman ruoasta, mutta ansaitsevat kymmenesosan tuloista ja omistavat sadasosan omaisuudesta. Kasvun, kehityksen ja markkinatalouden tuomista hyödyistä nauttii kattavasti 20 prosenttia ihmiskunnasta. Ihmisten välinen epätasa-arvo on nykyään kehittyneissäkin yhteiskunnissa suurempaa kuin 20 vuotta sitten.

2.4 Yhteenvedotaulukko (Kiuru Leena, 2005)

Alla olevaan taulukkoon on koottu keskeisimmät kestävän kehityksen osa-alueisiin liittyvät käsitteet. Kulttuurinen kestävä kehitys katsotaan usein osaksi sosiaalista kestävää kehitystä, joten se ei ole omana sarakkeenaan taulukossa.

EKOLOGINEN	SOSIAALINEN	TALOUDELLINEN
<ul style="list-style-type: none"> • ekologia • ihminen osana luontoa • ympäristöongelmat • ympäristöongelmien ehkäiseminen 	<ul style="list-style-type: none"> • ihmisoikeudet • kehityskysymykset • sosiologiset ja kulttuuriset syy-seuraus-suhteet • demokratian pelisäännöt • vähemmistökysemykset • suvaitsevaisuus ja antirasismi • eri kulttuurit ja kulttuuri-perinnöt 	<ul style="list-style-type: none"> • ekotehokkuus • kohtuullisuus • elinkaariajattelu • kriittinen kuluttajuus • mainonta ja markkinointi • globaalitalous

3

KeKe-työskentelyn tavoitteet

Kestävä kehitys ei ole Nuorille Kotkille uusi tai vieras aihe. Arvojamme ovat tasa-arvoisuus, solidaarisuus, suvaitsevaisuus, kansainvälisyys, oikeudenmukaisuus, yhteistyökykyisyys ja demokraattisuus. Näiden arvojen pohjalta toimintamme ottaa jo lähtökohtaisesti huomioon sosiaalisen, kulttuurisen ja taloudellisen kestävä kehityksen teemat. Myös ekologinen kestävä kehitys on luonteva osa Nuorten Kotkien toimintaa – luontotoiminta on järjestössämme tärkeässä asemassa ja se on erikseen esitelty toimintasuunnitelmassamme.

Kestävä kehitys on kuitenkin monipuolinen ja laaja aihe, joka pitää sisällään monia asioita. Kestävä kehitys on ajassa muuttuvaa ja tämän vuoksi Nuoret Kotkatkin voivat edetä asiassa eteenpäin ja vahvistaa kestävä kehityksen mukaista toimintaa kaikilla järjestön toimintatasoilla.

KeKe-työskentelyn tavoitteena on tilanne, jossa kenellekään ei tarvitsisi erikseen kertoa, mitä kestävä kehitys on tai millaista on kestävä kehityksen mukainen toiminta vaan se olisi itsestäänselvyys. Jotta tähän tilanteeseen päästään, tarvitaan koulutusta ja tiedotusta. Koulutuksen ja tiedotuksen kautta pääsemme asennemuutokseen, jolloin kestävä toiminnalla on pysyvä pohja.

Kun Kotkatoiminnassa mukana olevat aikuiset tiedostavat kestävä toimintatavat ja toimivat niiden mukaisesti, lapset oppivat ottamaan kestävä kehityksen luonnollisena asiana. Lapsille on kerrottava, miksi näin toimitaan. Kun lapset toimivat tietoisesti saamansa esimerkin mukaan, he vievät toimintatavat kotiin ja KeKe-ajattelusta voi tulla pysyvää.

Seuraavalla sivulla on listattuna KeKe-työskentelyn tavoitteet kestävä kehityksen osa-alueiden mukaisesti jaoteltuna.

Ekologisen kestävyuden tavoitteet:

- tiedostetaan, että mitä hyvänsä tehdään, siitä jää jälki. Pyritään koko ajan pienentämään jälkeä
- tehdään tietoisia valintoja syyllistymättä, vaikkei aina voisi valita kaikkein ekologisinta vaihtoehtoa

Sosiaalisen kestävyuden tavoitteet:

- kiusaamiseen puututaan aina
- pidetään huoli, ettei kukaan jää joukon ulkopuolelle ja kaikkien mielipide otetaan huomioon
- vahvistetaan yhteenkuuluvuuden tunnetta
- hyväksytään kylähullut sellaisenaan
- pyritään ehkäisemään syrjäytymistä

Taloudellisen kestävyuden tavoitteet:

- painotetaan tuotteiden ja tarvikkeiden elinkaariajattelua
- suositaan vastuullista kuluttamista

Kulttuurisen kestävyuden tavoitteet:

- vaalitaan omia tapoja ja omaa kulttuuria. Tutustutaan toisiin kulttuureihin
- eletään sopuisasti rinnakkain

4

KeKe kotkatoiminnassa

Tämän kappaleen tarkoituksena on tarjota käytännön vinkkejä siitä, kuinka kestävä kehitys voidaan ottaa huomioon Kotkatoiminnassa. On tärkeää, että KeKe-työskentelyä tehdään pitkäjänteisesti ja työskentely myös nostetaan esiin.

KeKe-työskentelystä tiedotetaan kaikille toiminnassa mukana oleville näkyvästi. Lisäksi työskentelylle asetetaan selkeät tavoitteet, joita myös seurataan ja mitataan.

Vinkkimme on jaoteltu eri toimintamuotojen alle seuraavasti: varainhankinta, kerhot, paikalliset leirit ja retket, kokoukset, isot tapahtumat ja kansainvälinen toiminta. Monet vinkeistä ovat sellaisia, että ne sopivat lähes kaikkeen toimintaan. Varainhankinta liittyy olennaisesti useisiin toimintamuotoihin, minkä vuoksi se on otettu omaksi osioksi.

Täsmävinkkien lisäksi kaikessa toiminnassamme pyritään:

- jätteiden lajittelun sijaan ehkäisemään jätteiden syntymistä
- kulutuksen vähentämiseen
 - yhteiskäytön, vuokraamisen ja lainaamisen kautta
 - miettimällä, mitä OIKEASTI tarvitsee hankkia
- yhteistyön ja osallisuuden korostamiseen
- siihen, että lapsilla on kivaa Kotkatoiminnassa

Käytä lisäksi tapahtumien suunnittelussa apuna vihreysindeksiä. Se löytyy tämän asiakirjan lopusta, saat sen myös pyytämällä word-muodossa liitosta osoitteesta toimisto@nuoretkotkat.fi

Kotkatoimintaa tekevät ihmiset. Vapaaehtoiset kautta maan ovat tärkein voimavaramme. Jokaisen on omalta osaltaan pidettävä huolta siitä, että motivoituneita ja innokkaita aikuisia löytyy toimintaan jatkossakin. Jotta kotkatoiminta olisi kestävä, sen jatkuvuudesta on pidettävä huolta.

4.1 Varainhankinta

Jäseniltä kerättävät maksut

- osallistumismaksuilla ja jäsenmaksuilla katetaan toiminnan kuluja
- maksut pidetään kuitenkin mahdollisimman matalina, jotta kaikilla on yhtäläinen mahdollisuus osallistua toimintaan

- maksuihin alennusta, jos samasta perheestä on useampia mukana toiminnassa

Muu varainhankinta

- varainkeruulla saadaan tapahtumien hintoja alemmas, jolloin kaikki voivat osallistua
- paikallistasolla lasten kanssa tehty varainkeruutyö vahvistaa yhtenäisyyden tunnetta ja me-henkeä
 - järjestetään myyjäiset, joissa myynnissä itse tehtyjä tuotteita sekä käytöstä poistuneita tavaroita
 - otetaan kirpputori loossi, johon lapset tuovat myytävää tavaraa kotoa
 - järjestetään rusettiluisteluja, halloween- ja vappudiskoja yms.
- tarjotaan yhteistyökumppaneille, puolueosastoille, yms. mahdollisuus maksaa kannatusjäsenmaksua
- kysytään paikallisilta yrityksiltä lahjoituksia eri muodoissa, esim. leipää leirille paikalliselta leipomolta

4.2 Keke kerhoissa

Kerhopaikka

- mahdollisimman keskeisellä paikalla, jotta lapset pääsevät kerhoon kävellen ja pyörällä
- kerhopaikassa oma kaappi tai muu säilytystila, jossa voidaan pitää ylimääräisiä askartelu-, leivonta- yms. tarvikkeita tulevaa käyttöä varten

Peruserkotoiminta

- otetaan lapset mukaan toiminnan suunnitteluun
- suositetaan askarteluissa kierrätysmateriaaleja
- tehdään askarteluja, jotka tulevat käyttöön
 - keppihevonen
 - muistilapputeline
 - kynäpurkki yms.
- opetellaan säästävää materiaalin käyttöä -> leikataan paperin reunasta, ei heitetä isoja reunoja roskiin, leikataan koristeita ylijäämäpaloista, puristetaan liimaa purkista vain sen verran kuin tarvitaan...
- hankitaan materiaaleja tarvittava määrä, säilytetään ylijääneet tarvikkeet seuraavaa kertaa varten
- harjoitellaan kerhoillassa KKT:aan, tehdään ohjelmaa Kotkapäiville -> innostetaan osallistumaan tapahtumiin
- mainostetaan piirijärjestön ja liiton tapahtumia kerhoilloissa
- vietetään aikaa pihalla perinteisiä ja uusia ulkopelejä pelaillen
- huomioidaan eri-ikäiset ja tasoiset kerholaiset niin, että kaikki pystyvät osallistumaan jollain tavalla kaikkeen
- pohditaan kerhoilloissa, miten KEKE näkyy meidän toiminnassa ja miten se voisi näkyä vielä paremmin

Retket osana kerhotoimintaa

- tehdään kerhoiltana retkiä oman alueen kohteisiin
 - leikkipuisto
 - metsäretki
 - kaupan pullohuone
 - maatila
 - uimaranta yms.
- kauempana oleviin retkikohteisiin sovitaan kimppekyydeistä, jokainen ei lähde omalla autolla
- hyödynnetään joukkoliikennettä mahdollisuuksien mukaan
- pakataan eväät mieluummin paperikääreisiin kuin muovipusseihin

4.3 Paikalliset leirit ja retket

Matkustaminen

- matkustetaan mahdollisuuksien mukaan julkisilla kulkuvälineillä
- valitaan yhteiskuljetuksissa oikean kokoinen liikenneväline, linja-autoja on monen kokoisia
- valitaan matkan varrelta pysäkit, joihin osallistujien on helppo tulla
- huomioidaan leiripaikan valinnassa kulkeminen eri osallistujapaikkakunnilta

Tiedottaminen

- hyödynnetään sähköisiä viestimiä mahdollisuuksien mukaan
- tehdään kaksipuolisia kopioita leirikirjeistä kaksisivuisten sijaan

Ruokailut ja majoittuminen

- suositaan lähiruokaa
- suositaan ympäristömerkittyjä tuotteita sekä reilun kaupan tuotteita
- valmistetaan ruokaa osallistujamäärän mukaan oikea määrä
- vältetään kertakäyttöasioita
- lämmitettävien tilojen käyttöaste sopiva
- käytetään omia makuupusseja (vrt. pyykkimäärä)

Ohjelma

- ei unohdeta perinteitä (esim. leiriolympialaiset), mutta perinteisiä ohjelmia voi myös uudistaa
- kuullaan lasten ja nuorten toiveita ohjelmaan
- hyödynnetään luonnon- ja kierrätysmateriaaleja ohjelmaa tehtäessä (esim. kävyn tarkkuusheitto, vedenkuljetusviesti tms.)
- elämykset ovat usein hyvin pieniä asioita, rahalla ei saa kaikkea
- annetaan mahdollisuus kaupunkilaisille kokea maaseudun ihmeitä (vaellus metsässä, maatilamatkailu, luonnonvedessä uinti, leirinuotio...)
- aineettomat palkinnot kilpailusta pikkukrääsän sijaan (saa ensimmäisenä letun leirinuotiolla, saa istua parhaalla paikalla, saa valita kaverin kanssaan johonkin luksukseen, armahdetaan päivän pöydänpyyhintävuorosta...)
- huolehditaan yhteisestä omaisuudesta (pelivälineet, kynät...), jotta hankinnat olisivat pitkäikäisiä

4.4 Keke kokouksissa

Kokouspaikan valinta

- matkustaminen kokoukseen
- mahdollisimman lyhyet välimatkat
- julkisten liikennevälineiden käyttömahdollisuus
- kokouspaikasta löytyy tarvittava välineistö, ettei sitä tarvitse ostaa/ kuljettaa sinne
- kokouspaikan valoisuus ->jos kokous kellarissa, sähköä kuluu enemmän kuin luonnonvalossa kylpevässä kokoushuoneessa
- etäosallistumisen mahdollisuus
- kaikkien ei tarvitse matkustaa kokouspaikalle

Kokouskutsu, esityslista, liitteet, jne.

- kaikki materiaali sähköisessä muodossa kokouksen osallistujille
- jos jotain tarvitsee tulostaa paperille, se tulostetaan mahdollisen tiiviisti ja aina kaksipuoleisena, ympäristömerkitylle paperille

Kokouksen käytännöt

- käytetään sähköistä keskustelualustaa, jolloin asioita voidaan työstää myös kokousten ulkopuolella
- hyödynnetään kokouksissa projektoreita, jolloin tulosteiden tarve vähenee
- käytetään ryhmitöissä ja havainnollistamisissa pyyhittävää taulua fläppitaulun sijaan aina kun mahdollista
- kokoustilan valaistus, mieti tarvitaanko kaikki valot päälle
- osallistujille annetaan mahdollisuus ladata kaikki materiaalit USB -muistille
- pidetään huolta, että jokainen saa sanoa asiansa, kannustetaan avoimeen keskusteluun ja annetaan sijaa erilaisille mielipiteille
- pyritään yhdenvertaisuuteen
- pidetään yllä avointa, osallistavaa ja ystävällistä ilmapiiriä
- toimitaan yhteisillä pelisäännöillä

Kokouksen oheistoiminnot (ruokailu, illanvietto, muistamiset, tms.)

- suositetaan kasvispainotteista lähiruokaa
- käytetään pestäviä astioita kertakäyttöisten sijaan
- vältetään yksittäispakkauksia esim. vesipulloissa ja makeisissa
- varataan ruokaa sopiva määrä hävikin välttämiseksi
- lajitellaan jätteet asianmukaisesti
- käytetään ympäristömerkittyjä ja reilun kaupan tuotteita
- siirrytään paikasta toiseen joko julkisilla kulkuvälineillä tai kävellen
- suositetaan palveluita tavaroiden sijaan
- ajoitetaan saunan ajastus niin, ettei kiuas ole turhaan päällä

Kokouksen jälkeen

- laitetaan kokoustilasta poistuessa valot ja koneet pois päältä
- laitetaan muistiot, pöytäkirjat, liitteet, jne. jakeluun sähköisesti
- jos tapahtumasta tehdään kysely osallistujille, kyselyyn tehdään Keke -osio
- kokouksen jälkeinen (tai valmisteleva) työskentely voidaan tehdä esim. Google dokumentit palvelun avulla, jolloin ihmiset voivat osallistua kotoaan.

4.5 Tapahtumat (isot)

Tapahtumapaikan valinta

- hyvien kulkuyhteyksien varrella
- valmis infrastruktuuri, jotta uuden rakentamiselta ja purkamiselta vältytään
- paikka, jossa on jo huomioitu ympäristötekijät, esim. jätevesien käsittely

Tiedottaminen

- hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan sähköisiä viestimiä

- tehdään kaksipuolisia kopioita leirikirjeistä kaksisivuisten sijaan
- tulostetaan ympäristömerkitylle paperille
- tiedotetaan myös siitä, että toimimme Kestävän kehityksen mukaisesti
- keskitetään viestintä ja hyödynnetään paikallista osaamista

Matkustaminen ja majoittuminen

- matkustaminen mahdollisuuksien mukaan julkisilla kulkuvälineillä
- valitaan yhteiskuljetuksissa oikean kokoinen liikenneväline, linja-autoja on monen kokoisia
- valitaan matkan varrelta pysäkit, joihin osallistujien on helppo tulla
- siirrytään paikasta toiseen joko julkisilla kulkuvälineillä tai kävellen
- lämmitettävien tilojen käyttöaste sopiva
- käytetään omia makuupusseja (vrt. pyykkimäärä)
- suositaan joukkomajoittumista ja teltoja

Ruokailut

- suositaan kasvispainotteista lähiruokaa
- käytetään pestäviä astioita kertakäyttöisten sijaan
- vältetään yksittäispakkauksia esim. vesipulloissa ja makeisissa
- ruokaa varataan sopiva määrä hävikin välttämiseksi
- jätteet lajitellaan asianmukaisesti
- käytetään ympäristömerkittyjä ja reilun kaupan tuotteita
- pakataan eväät mieluummin paperikääreisiin kuin muovipusseihin

Ohjelma

- hyödynnetään tapahtumapaikan tarjoamia mahdollisuuksia
- tuotetaan ohjelma joko itse tai hyödynnetään paikallisia toimijoita
- tehdään yhteistyötä ihmisten kanssa, jotka tuntevat tapahtumapaikan
- askartelu tms. työpajoissa valmistetaan käyttöön soveltuvia tavaroita, mahdollisuuksien mukaan kierrätysmateriaaleista
- painotus toiminnallisessa ohjelmassa

4.6 Keke kansainvälisesti

Kansainvälinen toiminta kuulostaa helposti etenkin ekologisesti kaikkea muulta kuin kestävältä. Pitkät lennot, hotelli yöt ja massaturismi kuluttavat kieltämättä paljon etenkin ympäristöämme. Sen sijaan uusiin kulttuureihin, tapoihin ja ihmisiin tutustuminen lisää sosiaalista kehitystämme. Oikeilla matkustus-, kohde- ja majoitusvalinnoilla on mahdollista edistää kestävä kehitystä.

Matkakohteen valinta

- Vältä pitkiä etäisyyksiä
 - Euroopassa ja pelkästään pohjoismaissa riittää paljon tutkittavaa ja Kotkien sisarjärjestöjen toimintaa ja tapahtumia
- Vältä massaturismin kohteita ja suosi ekoturismia
 - massaturismi perustuu kuluttajien luomaan kysyntään ja on liiketoimintaa
 - ekoturismi puolestaan pyrkii käyttämään hyväksi paikallista osaamista ja valmiita rakenteita

Matkustaminen

- Suosi junia ja linja-autoja
 - junaverkosto on Euroopassa erittäin kattava ja etenkin nuorille edullinen
 - kansainväliselle leirille matkustus täydellä tilausajobussilla on huomattavasti lentämistä ekologisempi vaihtoehto
- Vältä lentämistä ja yksityisautoilua
 - huomio aikatauluja laatiessa että lentokentillä joudut olemaan aina vähintään 2h aikaisemmin, kun taas juniin tai busseihin riittää 10 minuuttia.
 - autolla liikuttaessa on huomioitava majoituksen päästöt ja kustannukset sekä yöpymiseen kuluva aika
 - vältä välilaskuja lentäessä, nousu kuluttaa eniten
 - jos lennät, lennä mieluummin pitkäksi aikaa
 - suosi yhtiöitä joilla on uudet koneet: ne kuluttavat vähemmän
 - potkurikoneet saastuttavat suihkukoneita vähemmän
 - maksa lennostasi vapaaehtoinen lentomaksu ilmastonmuutoksen kompensoimiseksi
- Suosi julkista liikennettä myös ulkomailla
 - julkinen liikenne on ulkomailla usein kehittyneempää ja edullisempää kuin meillä Suomessa
 - lentokenttätaksit ovat usein erityisen kalliita

Matkakohteessa

- Etenkin Euroopassa pyri välttämään pullovetta
 - pulloitetun veden hiilijalanjälki on hurjasti hanavettä suurempi
 - lämpimissä maissa on kuitenkin syytä välttää hanaveden juomista
- Osta paikallisia tuotteita
 - pyri jättämään suurin osa matkabudjetista matkakohteeseen ja mahdollisesti paikallisille yrityksille
- Suosi paikallista ruokaa
- Suojele ihmisiä, eläimiä ja luontoa. Älä osallistu epäeettisiin tapahtumiin äläkä osta palveluita tai tavaroita, joiden tuotanto alistaa tai vahingoittaa.
- Kerro näkemästäsi ja kokemastasi kotimaassasi. Näin vaikutat esimerkilläsi ja innostat muitakin matkustamaan kestävästi. Kokemusten jakaminen myös auttaa muita ihmisiä ymmärtämään ja arvostamaan vieraita kulttuureita.

Vastuullinen matkustaminen ja vieraan kulttuurin kunnioittaminen

Yhteiskunnat ja perinteiset kulttuurit ovat usein koetuksella, kun vierasmaalainen outoine tapoineen, rahoineen ja odotuksineen saapuu matkakohteeseen. Siksi onkin pyrittävä elämään maassa maan tavalla ja olemaan avoin paikallisista ihmisistä ja paikallista kulttuuria kohtaan. Tämä ei kuitenkaan matkailijalle ole rasite vaan matkustamisen suurin rikkaus.

Vieraista kulttuureista tiedon ammentaminen onnistuu helposti esimerkiksi poistumalla turistikohdeista ja tutustumalla paikallisväestöön. Avoin ja utelias suhtautuminen vieraaseen kulttuuriin ja ihmisiin helpottaa ymmärtämään erilaisten ihmisten ja kulttuurien tarpeita. Jos ymmärrät ihmisten tarpeita vieraassa kulttuurissa, on varmasti myös naapurisi tarpeiden kunnioittaminen helpompaa.

“Ihmisoikeudet eivät ole pelkästään omien oikeuksien tietämistä, vaan myös muiden oikeuksien kunnioittamista”.

5

Lähteet ja kattavampi linkkilista

5.1 Vinkkejä ja linkkejä

Linkkilistaa:

Maailmankaupat Suomessa:

<http://www.maailmankaupat.fi>

Reilu kauppa:

<http://www.reilukauppa.fi>

Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus (engl.):

<http://www.ohchr.org/EN/UDHR/Pages/Language.aspx?LangID=fin>

Energiantuotanto ja sähkön hinnan vertailu:

<http://www.vaihdevirtaa.net/page/show/id/etusivu>

Gloaalikasvatuksen opetusmateriaalia:

<http://www.unicef.fi/gloaalikasvatusmateriaalit>

<http://www.ihmisoikeudet.net/index.php?page=toiminnallisia-harjoituksia>

Oppimateriaalia mm. kestävästä kulutuksesta:

<http://www.kuluttajavirasto.fi/fi-FI/kuluttajakasvatus/oppimisaineistot/>

Kuluttajakasvatuksen vinkkejä ja testejä:

http://linkkiapaja.edu.fi/oph/advanced_search.html?search=1&displayControls=0&ysoSubject=p20400

Vihreä toimisto:

http://www.hsy.fi/jatehuolto/Documents/Fiksu/Toissa/Toimistossa/PK_toimisto_hsy_netti_9_2010.pdf

Vesijalanjäljen mittaaminen:

<http://akva.ayy.fi/vesijalanjalki/>

Konsta:

<http://www.pirkanmaan-jatehuolto.fi/nuoret.htm>

Ekotieto-peli yläkouluikäisille ja sitä vanhemmille:

<http://www.ekokumppanit.fi/ekotiedonmetsastys/>

4V -hankkeen sivut:

<http://www.4v.fi/4v-hanke/>

Yleissivistävän kestävä kehityksen koulutuksen oppimateriaalia:

http://www.edu.fi/yleissivistava_koulutus/aihekokonaisuudet/kestava_kehitys

Toimintaideoita kestävään järjestötoimintaan:

<http://www.nuukuusviikko.fi/toimintaideoita>

Ympäristökasvatusmateriaalia:

http://www.kierratyskeskus.fi/ymparistokoulu_polku/ymparistokasvatusmateriaaleja

Ekokäsitysohjeita:

<http://www.kaspaikka.fi/koti/amjarvi/ekotoita/ekotoita.htm>

Askarteluopas luonnonvarojen säästäjälle:

http://www.kierratyskeskus.fi/kadentaitopalvelu_napra/askarteluopas_luonnonvarojen_saastajalle

5.2 Lähteet

Kestävän kehityksen työkirja on koottu erilaisia yleisiä sivustoja ja lähteitä käyttäen.

*** KESTÄVÄN KEHITYKSEN IDEAPAKETTI OPETTAJILLE,**

Leena Kiuru/ Tampereen kaupunki, opetuspalvelukeskus 16.4.2004; päivitetty 16.10.2005

Valtion ympäristöhallinnon verkkopalvelu

<http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=280280>

Vihreäpolku, Turun ammattikorkeakoulun kestävä kehityksen opiskelijoiden tuottama ja ylläpitämä ympäristösivusto

http://www.vihreapolku.info/kestava_kehitys/oppimateriaalit/kahdeksan_maapalloa

Wikipedia

http://fi.wikipedia.org/wiki/Ekologinen_jalanjalke

WWF: n internetsivut ja julkaisut

http://wwf.fi/maapallomme/ilmasto-ja-energia/raportit_ja_julkaisut/

6

Liitteet

1. Vihreysindeksi

2. Keke-työryhmän vinkit toimintatuokioihin

TAPAHTUMAN NIMI _____

PAIKKA JA AIKA _____

ALUEJÄRJESTÖ _____

MITTAAJAN NIMI _____

PÄIVÄYS _____

KOHDE	PISTEET	PISTEIDEN ANTAMIS PERUSTEET
Kuljetukset	Max 10 p	
tapahtumaan saapuminen	/5 p	0 p: Lentokoneella 2 p: Omilla autoilla 3 p: Kimppakyydeillä 4 p: Julkisilla 5 p: Pyörillä tai kävellen
kuljetukset tapahtuman aikana	/5 p	1 p: Autoilla 2 p: Julkisilla 5 p: Pyörällä, kävellen tai ei muita kuljetuksia
Välimatkat	Max 10 p	
Tapahtumapaikan ja osallistujien kodin välinen keskimääräinen etäisyys	/5 p	1 p: Yli 200 km 2 p: Yli 100 km 3 p: Yli 50 km 4 p: Alle 50 km 5 p: 0 km–10 km tai ei retkiä
Tapahtuman aikana järjestettyjen retkien etäisyys tapahtumapaikasta	/5 p	1 p: Yli 50km 2 p: Yli 20km 3 p: 5–20km 5 p: 0–5km
Ruokailu	Max 15 p	
Lihattomia päiviä	/5 p	1 p: Ei lihattomia aterioita 2 p: Ei lihattomia päiviä 3 p: Tapahtumassa lihattomia päiviä 4 p: Puolet aterioista lihattomia 5 p: Ei tarjolla lihaa
Ruoan laitossa käytetty lähellä tuotettuja aineksia	/5 p	1 p: Ei kiinnitetty huomiota 3 p: Osa aineksista lähellä tuotettuja / en tiedä 5 p: Kaikki tuotteet lähellä tuotettuja
Astioiden käyttö tapahtumassa	/5 p	0 p: Käytetään kertakäyttöastioita 2 p: Osa kertakäyttöastioita 5 p: Ei kertakäyttöastioita

KOHDE	PISTEET	PISTEIDEN ANTAMIS PERUSTEET
Majoittuminen	Max 10 p	
Majoittuminen	/5 p	1 p: Majoitus erillisissä rakennuksissa (esim mökeissä/hotellissa) 2 p: 1–4 hengen huoneissa 3 p: Yli viiden hengen huoneissa / ei yöpymistä 4 p: Yli 20 hengen huoneissa 5 p: Teltoissa
Majoituksen lämmitystapa	/5 p	1 p: Sähköpattereilla 2 p: Öljy 3 p: En tiedä 4 p: Maa- tai ilmalämpöpumppu 5 p: Ei lämmitystä
Ilmastonmuutos Koulus	Max 15 p	
Tapahtumassa "ilmastonmuutospäivä"	/5 p	1 p: Ei 5 p: Kyllä
Tapahtumassa ilmaston muutos koulutusta	/5 p	1 p: Ei 2 p: 1–2 h 4 p: Puoli päivää 5 p: 1 päivä
Ilmastonmuutos osana leirin ohjelmaa	/5 p	1 p: Ei ollenkaan 3 p: Vähän 5 p: Pääteema
Materiaalit	Max 5 p	
Materiaalin käyttö	/5 p	1 p: Kaikki materiaalit ostettu tapahtumaa varten 3 p: Osa ostettu, osa varastoista 5 p: Mitään ei ostettu
Vesi	Max 5 p	
Veden käyttö	/5 p	1 p: Kaikkeen käytetään vesijohtovettä 3 p: Esim. peseytymiseen tai tiskaamiseen käytetään esim. järvivettä 5 p: Ei vesijohtovettä
Sähkö	Max 10 p	
Sähkön tuotantotapa	/5 p	1 p: Fossiiliset polttoaineet 3 p: Ydinvoima / En tiedä 5 p: Uusiutuvat energianlähteet
Sähkönkäyttö	/5 p	1 p: Tapahtumassa käytettiin sähköä suurimman osan päivästä 3 p: Sähköä käytettiin vain vähän aikaa päivässä esim. ruuan laittoon 5 p: tapahtumassa ei käytetty sähköä

KOHDE	PISTEET	PISTEIDEN ANTAMIS PERUSTEET
Ostokset	Max 5 p	
Tapahtumassa mahdollisuus tehdä ostoksia	/5 p	1 p: Osallistujilla pääsy kauppakeskukseen 3 p: Osallistujilla pääsy markettiin 4 p: Tapahtumassa kioskki 5 p: Ei mahdollisuutta
Kierrätys	Max 5 p	
Jätteiden kierrätys tapahtuman aikana	/5 p	1 p: Jätteitä ei lajiteltu 3 p: Biojäte eroteltu 5 p: Ei sekajätettä
Saunan käyttö	Max 6p	
Käyttökerrat	/3 p	1 p: Sauna päällä joka päivä 2 p: Sauna päällä vain kerran 3 p: Ei saunaa
Käyttöaika	/3 p	1 p: Yli 3h päällä per kerta 2 p: Alle 2h päällä per kerta 3 p: Ei saunaa
YHTEENSÄ	/96 p	0–40 p: REILUSTI PARANNETTAVAA 41–60 p: KESKIVERTO 61–96 p: HUIPPULUOKKAA

KOHDAT JOSSA VÄHEMMÄN KUIN 2 PISTETTÄ

Kohde	syy	Miten voidaan kehittää

MITEN MUUTEN ILMASTONMUUTOS ON OTETTU HUOMIOON TAPAHTUMASSA/ MUITA HUOMIOITA

VIHREYS INDEXI

On työkalu jonka avulla pystytään mittaamaan minkä tahansa tapahtuman ekologisuutta. Indexi ei mittaa henkilökotaista ekologisuuttasi vaan on keskiarvo koko tapahtumasta. Oheinen lomake täytetään jokaisen järjestetyn tapahtuman jälkeen ja palautetaan joko sähköisenä osoitteeseen pekka.osterberg@gmail.com tai perinteisesti postilla osoitteeseen Pekka Österberg, Kaskelantie 23, 04430 Järvenpää. Pidämme puolestanne tilastoa ”vihreydestänne” ja informoimme aluejärjestöänne kehityksestänne kerran puolessa vuodessa.

Tavoitteena on saada tapahtumien järjestäjät miettimään päästöjen tuottoa ja tällä tavalla pienentämään Nuorten Kotkien hiilijalanjälkeä.

Kysymyksien herätessä voitte ottaa yhteyttä numeroon +358408436887, Pekka Österberg.

OHJEITA VIHREÄMPÄÄN TAPAHTUMAAN

- Valitse leiripaikka, joka on mahdollisimman lähellä leiriläisiä. Harkitse tarkasti eri kuljetusvaihtoehtoja.
 - Etenkin naudanlihan syöminen tuottaa paljon hiilidioksidia. Keskity ruokaostoksilla ollessasi ostamaan paikallisesti tuotettua ruokaa ja suosi kasviksia.
 - Tapahtumapaikkaa valitessa kiinnitä huomiota rakennusten lämmitystapaan. Vältä rakennusten käyttöä kesäisin, yllytä myös vertsut ja ohjaajat teltoihin niin sähkön käyttö vähenee.
 - Halutessanne voimme järjestää ilmastonmuutos päivän tapahtumaanne tai leikittämään lapsia sekä aikuisia sivuuttaessa samalla aihetta. Näin osallistujat oppivat vihreämpiä elämäntapoja. Ota hyvissä ajoin yhteyttä, jos haluatte meidät leireillenne.
 - Esimerkiksi askartelumateriaaleja hankkiessa, käykää läpi ensin omat varastonne vasta sen jälkeen suunnataan kauppaan ostamaan materiaaleja.

LIITE 2. KEKE-TYÖRYHMÄN VINKIT TOIMINTATUOKIOIHIN

Keke työryhmän vinkit toimintatuokioihin

1. Luonnonmateriaalien keruu ja hyödyntäminen
2. Tavaravaihtopäivä
3. Kierrätys ja roskien lajittelu
4. Julistetalkoot
5. Kummia tavaroita kaatopaikkakuormasta

1. Luonnonmateriaalien keruu ja hyödyntäminen

Syksyllä, luonnon valmistautuessa luopumaan kasvukaudesta on hyvä aika kerätä maastosta luonnonmateriaaleja kerhoiltoja varten. Jokamiehen oikeudella luonnosta voi käydä poimimassa marjoja, kukkia ja sieniä, myös maahan pudonneet risut ja kävyt saa ottaa. Kasvit kannattaa kerätä lähimaatosta kävellen tai pyöräillen.

Kerättyä materiaalia voi käyttää monenlaiseen askarteluun. Esimerkiksi voitte kokeilla millaisia värejä lehdet ja kukat antavat kynien sijaan, tai tehdä kerätyistä aineksista kartongille liimaamalla maisemataulu.

Osa materiaaleista esim. kävyt ja risut säilyvät hyvin, joten niitä voi käyttää hyvin myös myöhemmin talven aikana.

2. Tavarantvaihtopäivä

Syksyn saapua ja koulujen alettua on monille ostettu uusia reppuja, kyniä, kansioita ja muita koulutarvikkeita. Nyt olisikin oiva aika siivoilla oma huone ja katsoa, löytyykö sieltä itselle tarpeetonta mutta edelleen aivan käyttökelpoista tavaraa.

Tavarantvaihtopäivänä (tai kerhoiltana) tuodaan omaa tarpeetonta, hyväkuntoista tavaraa toisille annettavaksi. Vastavuoroisesti itse voi löytää jotain käyttökelpoista, mitä ei sitten tarvitse ostaa uutena.

Vaihtopäivänä lapset oppivat myös miettimään omaa suhdettaan tavaroihinsa ja kulutukseen. Kaiken ei tarvitse aina olla uutta ja kaikkea ei tarvitse itse omistaa. Omista tavaroistaan kannattaa pitää huolta, koska niille saattaa olla käyttöä pitkäänkin. Ehjiä tavaroita ei kannata laittaa roskeen vaan lahjoittaa tai myydä eteenpäin.

Mikäli innostutte järjestämään suuremman tapahtuman tavarantvaihtopäivästä, ohjeet järjestämiseen löytyvät täältä: <http://www.nuukuusviikko.fi/kierratysliike/tvp-opas>

3. Kierrätys ja roskien lajittelu

TARVITAAN "ROSKIA" ESIMERKEIKSI ERILAISISTA JÄTTEISTÄ

- sanoma- ja sarjakuvalehtiä
- banaanin kuori, omenan kara, teepussi
- vanhoja lääkkeitä, kuumemittari
- karkkipapereita, muovipussi
- muovinen limskapullo
- paristoja, kännykän akku
- maitotölkki
- vanha t-paita
 - tavarat ovat aluksi sekaisin pöydällä:
- keskustelun voi aloittaa kyselemällä lajitellaanko kotona tai millaisia jäteastioita on asuinalueella
- lapset saavat kertoa minkälaiseen roskikseen laittaisivat kunkin roskan
 - lapsia kiinnostaa mihin roskat päätyvät
- Mitä sanomalehdelle tapahtuu sen jälkeen kun viet sen roskiin?
- Miten banaanista voi tulla multaa?
 - keskustelua voi ohjata kierrättämiseen

TÄYTYYKÖ LEHDET HEITTÄÄ ROSKIKSEEN, VAI VOISIKO ANTAA KAVERILLE, TAI VIEDÄ KIRPPUTORILLE?

- vanhoista vaatteista voisi "tuunata" uutta
- limskapulloa voi käyttää juomapullona
- karkkipapereista voi askarrella
- puulämmitteisessä kodissa hyödynnetään lehdet ja maitotölkit sytykkeinä

KESKUSTELUSSA VOI POHTIA, MIKSI KANNATTAA KIERRÄTTÄÄ

TOIMINTATUOKION VOI PÄÄTTÄÄ ASKARTELUUN KIERRÄTYSMATERIAALEISTA

4. Julistetalkoot

En valuta vettä turhaan, Käytän luomutuotteita ja lähiruokaa, Syön itse poimittuja marjoja, Kunnostetaan porukalla puroja – niistä syntyy jokia, Siivotaan uimaranta puhtaaksi, Kampanja – kalavedet kuntoon, Maalla on mukavaa, Lehmät takaisin laitumelle ja lampaita lähioon!

Sanoista tekoihin, mutta aloitetaan keskustelemalla ja tekemällä kantaa ottavat julisteet. Hyvä keskustelun herättäjä on älyyn ja tunteeseen vetoava juliste. Sen voi tehdä asiasta, johon haluaa saada muutosta tai josta haluaa kertoa muille.

Julisteen tavoitteena on kertoa selkeä viesti. Sen tehtävänä on saada katsoja ajattelemaan tai toimimaan. Kantaa ottavassa julisteessa on usein isoja kuvia, kuvioita ja kirkkaita värejä sekä vahvoja viestejä ja painavia asioita. Julisteessa on yleensä vain vähän tekstiä. Kuva kertoo sen, mitä halutaan sanoa.

TARVIKKEET: PAPERIA, VÄREJÄ, ASKARTELUTARVIKKEITA

1. Toteuta juliste ympäristökampanjasta, jollaisen haluaisit järjestää. Tai tee juliste, jolla haluat ottaa kantaa johonkin ympäristöön liittyvään asiaan.
2. Käytä liituja, vesivärejä tai tehkää yhdessä vaikka kollaasi.
3. Keskustelkaa työskentelyn aikana aiheista, joista teette julisteita.
4. Ripustakaa julisteet näkyville kerhotilojen tms. seinille.

KESKUSTELUN POHJAKSI:

1. Miettikää, keitä ovat ne ihmiset, jotka voivat vaikuttaa muutokseen.
2. Mitä sinä itse voit tehdä sen asian hyväksi, johon toivot muutosta?
3. Onko joitain asioita, jotka ovat valitsemasi aiheen ihannetilän saavuttamisen esteinä?
Mitä ne ovat? Miksi?

5. Kummia tavaroita kaatopaikkakuormasta

Ohjaaja kokoaa pussillisen tavaroita, jotka ovat lähdössä kaatopaikalle. Miettikää yhdessä, mistä tavarat ovat tulleet. Mikä on tavaroiden tarina?

- Miksi joku on heittänyt juuri sen tavarank pois?
- Miten sitä voisi vielä käyttää ja hyödyntää?
- Mitä tavarank valmistamiseen on tarvittu?
- Millä tavarank olisi voinut korvata?

Voitte myös pohtia kysymyksiä ryhmissä. Jokaisella ryhmällä voi olla oma esine, jonka tarinaa ja tulevaisuutta (eli mahdollisuuksia uudelleen käyttöön) pohditaan.

Askartelussa on helppo huomioida kestävä kehitys. Vinkkejä löytyy runsaasti netistä.

Tässä pari linkkivinkkiä, joista voi aloittaa:

<http://www.kaspaikka.fi/koti/amjarvi/ekotoita/ekotoita.htm>

http://www.kierratyskeskus.fi/ymparistokoulu_polku/innolla_askartelemaan/askarteluopas